

Concepte fundamentale ale limbajelor de programare

Definirea limbajelor de programare

Curs 03

conf. dr. ing. Ciprian-Bogdan Chirila

Universitatea Politehnica Timisoara
Departamentul de Calculatoare si Tehnologia Informatiei

March 13, 2023

Cuprins

1 Definirea limbajelor de programare

2 Sintaxa

- Gramatici
- Diagrame de sintaxă
- Expresii regulate

3 Semantica

- Semantica operațională
- Gramatici atributate
- Semantica axiomatică
- Semantica denotațională

Limbajul de programare

- Este o notăție formală
- Forma și sensul sunt descrise de un set de reguli
- Regulile stabilesc:
 - Când un program este scris corect
 - Ce se va întâmpla la execuție
- **Regulile sintactice** definesc sintaxa limbajului de programare
- **Regulile semantice** definesc semantica limbajului de programare

Definiția unui limbaj de programare

- $L = \langle S_m, S_t, f : S_t \rightarrow S_m \rangle$
- S_m este semantica limbajului
- S_t este sintaxa limbajului
- f este funcția de asociere dintre sintaxă și anumita semantică

Cuprins

1 Definirea limbajelor de programare

2 Sintaxa

- Gramatici
- Diagrame de sintaxă
- Expresii regulate

3 Semantica

- Semantica operațională
- Gramatici atributate
- Semantica axiomatică
- Semantica denotațională

Metode de definire formală ale limbajelor de programare

- Se definește un alfabet A format din simbolurile de bază
- Se definește mulțimea A^* conținând toate șirurile de simboluri posibile ce pot fi construite din elementele mulțimii A
- Se definește un set de reguli pentru a selecta mulțimea de programe corecte $P \subseteq A^*$
- Specificația semantică a fiecărui element $p \in P$

Sintaxa

- Regulile de sintaxa generează o mulțime infinită de **propoziții**
- Doar un subset dintre ele sunt corecte din punct de vedere semantic
- Propozițiile sunt formate din **simboluri**
- Simbolurile sunt formate din caractere ce respectă **regulile lexicale**
- Regulile lexicale aparțin sintaxei limbajului
- Toate simbolurile formează **vocabularul** limbajului de programare
 - Identificatori, cuvinte cheie
 - *begin, end* în Pascal
 - *+, ++, <=*, in C
 - Constante întregi, constante float, constante string

Gramatici

- Toate regulile sintactice ale unui limbaj formează gramatica
- Cum se scrie o gramatică?
- BNF Bachus Naur Form
 - Folosită pentru Algol 60
- BNF extins sau EBNF
 - metalimbaj
 - inseamna un limbaj utilizat spre a defini un alt limbaj

Metasimboluri EBNF

- $::=$ înseamnă definit ca
- $|$ înseamnă sau
- $< si >$ sunt utilizate pentru neterminale
- $[si]$ sunt utilizate pentru secvențe opționale
- $\{ si \}$ sunt utilizate pentru secvențe ce se repetă de zero sau mai multe ori

Sintaxa

- sintaxa este un set de **relații** sau **reguli** EBNF
- o relație definește
 - un **neterminal** specificat în stanga semnului ::=
 - **neterminale** sau **terminale** în partea dreaptă trebuie definit într-o relație diferită
- **terminale** sau **simboluri** de limbaj
- fiecare neterminal utilizat în partea dreaptă trebuie definit într-o relație diferită
- o gramatica **completă** trebuie să definească **toate** neterminalele
- un neterminal se definește ca **simbol de start al gramaticii**
- de obicei el se numește **<program>**

Programul

- este un șir de simboluri
 - simbolurile se mai numesc terminale sau atomi
- este **corect din punct de vedere sintactic**
 - dacă șirul de simboluri poate fi derivat pe baza regulilor gramaticale începând cu simbolul de start
 - dacă sunt consumate astfel toate simbolurile

Exemplu de gramatică

```
<expression> ::= <term> { +|- <term> }  
<term> ::= <factor> { *|: <factor> }  
<factor> ::= number | identifier | ( <expression> )  
<assignment> ::= identifier := <expression>  
<instructions> ::= <assignment> { ; <assignment> }  
<program> ::= prog identifier; <instructions> end.
```


Exemplu de program

```
prog example;  
  a:=2*(x+3);  
  b:=a-1  
end.
```

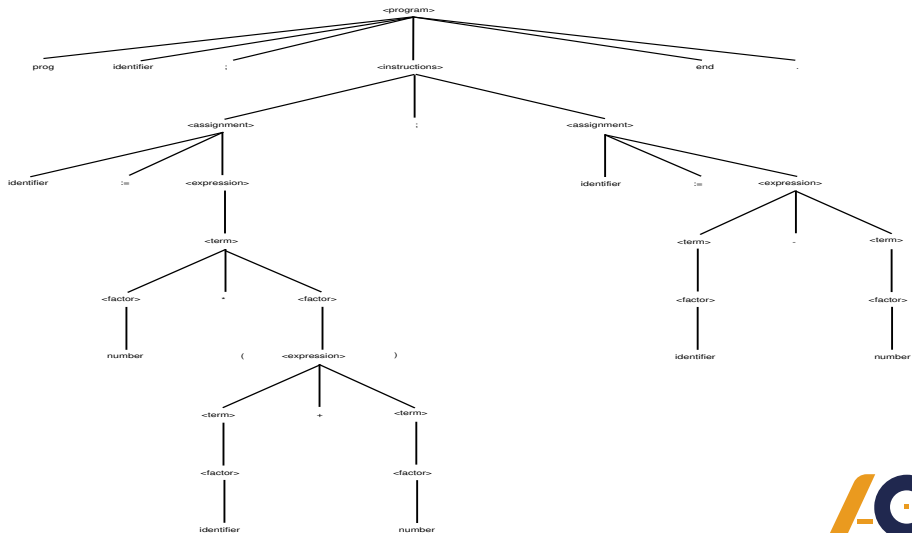

Exemplu de program

- Este corect din punct de vedere sintactic dacă poate fi derivat pe baza regulilor pornind de la neterminalul **program**
- Procesul de derivare poate fi ilustrat prin desenarea unui arbore în care:
 - Radacina este simbolul de start
 - Nodurile interne sunt neterminale
 - Nodurile frunză sunt terminalele
- Astfel rezultă **arborele de sintaxa**

Procesul de derivare

Analiza sintactică

- verifică corectitudinea din punct de vedere sintactic a unui program
- operează de jos în sus
 - pornește de la simboluri
 - se identifică și se înlocuiesc secvențe egale cu părțile drepte ale regulilor cu neterminalele lor
 - se repetă procesul până când se ajunge la simbolul de start al gramaticii
- operează de sus în jos
 - se pornește de la simbolul de start al gramaticii
 - se înlocuiesc neterminalele cu conținutul regulilor gramaticale
 - se repetă procesul până când nu mai există niciun neterminal de înlocuit

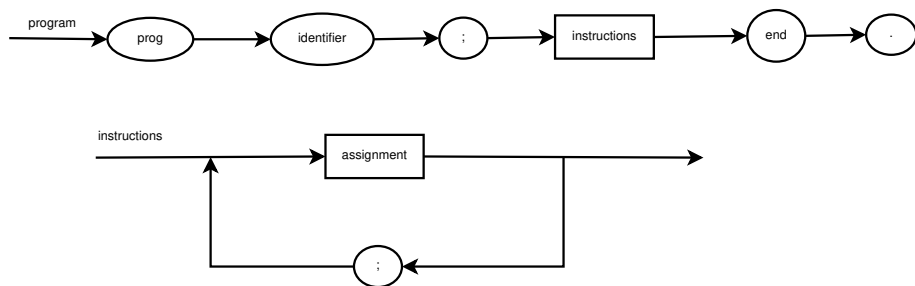

Diagrama de sintaxă

- O succesiune de simboluri este corectă dacă poate fi generată prin traversarea diagramei de la început până la sfârșit
- când se întâlnește un dreptunghi
 - atunci trebuie verificat neterminalul corespunzător
- când se întâlnește un cerc sau o elipsa
 - atunci trebuie verificat terminalul corespunzător

Exemplu de diagrama de sintaxă

Expresii regulate

- Regulile lexicale pot fi exprimate prin intermediul expresiilor regulate
- Fiecare expresie regulată e generează o mulțime de șiruri S
 - formate din literele unui alfabet A
 - aplicând un set de operatori

Expresii regulate

- Să presupunem ca S , S_1 , S_2 sunt mulțimi de șiruri de caractere
- Reuniune: $S_1 \cup S_2 = \{s | s \in S_1 \text{ or } s \in S_2\}$
- Produs sau concatenare: $S_1 S_2 = \{s_1 s_2 | s_1 \in S_1 \text{ and } s_2 \in S_2\}$
- Ridicarea la putere:

$$S^n = \begin{cases} \{\epsilon\}, & \text{daca } n=0, (\epsilon \text{ este sirul vid}) \\ S^{n-1}S & \text{daca } n \geq 1 \end{cases}$$

Expresii regulate

- Închidere Kleene sau stea:

$$s^* = \bigcup_{i=0}^{\infty} s^i$$

- Închidere pozitivă sau plus:

$$s^+ = \bigcup_{i=1}^{\infty} s^i$$

- de exemplu:
 - $L = \{A, B, C, \dots Z, a, b, \dots, z\}$
 - $C = \{0, 1, \dots, 9\}$

Definirea de noi mulțimi

- Mulțimea tuturor literelor și a cifrelor $L \cup D$
- Mulțimea tuturor șirurilor de caractere LD unde:
 - Primul caracter este o literă
 - Al doilea caracter este o cifră
- Mulțimea șirurilor de 4 litere L^4
- Mulțimea șirurilor de litere de orice lungime incluzând șirul de caractere vid L^*
- Mulțimea șirurilor de cifre conținând cel puțin o cifră D^+

Construcția unei expresii regulate

- Pornim de la un alfabet A
- ϵ este o expresie regulată
- a este o expresie regulată
- $e1, e2, e$ sunt expresii regulate ce generează mulțumile $S1, S2, S$
- pe aceste mulțimi putem aplica diferiți operatori
- rezultatul va fi o expresie regulată

Operatori pentru expresii regulate

- **reuniune** $(e1)|(e2)$ rezultă mulțimea $S1 \cup S2$
- **produs sau concatenare** $(e1)(e2)$ rezultă mulțimea $S1S2$
- **stea** $(e)^*$ rezultă mulțimea $(S)^*$
- toți operatorii sunt **asociativi la stanga**
- **prioritatea operatorilor**
 - de la cea mai mare la cea mai mică
 - stea, produs, reuniune

Operatori pentru expresii regulate

- unul sau mai mulți
 - operatorul "plus" $+$
 - expresia ee^* este echivalentă cu e^+
- zero sau unul
 - operatorul "semnul întrebării" $?$
- clase de caractere
 - notația $[c1c2c3c4]$ exprimă expresia regulată $c1|c2|c3|c4$
 - $a|b|\dots|z$ va deveni $[a-z]$

Exemple

- `litera(litera | cifra)*`
 - expresia regulată pentru identificatori
 - $L(L \cup C)^*$ din exemplele anterioare
- `cifra -> [0-9]`
- `litera -> [A-Z,a-z]`
- `identificator -> litera(litera|cifra)*`
- `cifre -> cifra+`
- `exponent -> ((E|e)(+|-)?cifre)?`
- `parte_fractionara -> (.cifre)?`
- `numar -> cifre parte_fractionara exponent`
- când numele de reguli sunt folosite în partea dreaptă avem de a face cu o **definiție regulată**

Cuprins

1 Definirea limbajelor de programare

2 Sintaxa

- Gramatici
- Diagrame de sintaxă
- Expresii regulate

3 Semantica

- Semantica operațională
- Gramatici atributate
- Semantica axiomatică
- Semantica denotațională

Semantica

- Reguli semantice
 - Înțelesul asociat cu construcțiile sintactice corecte
- Descrierea sintaxei
 - BNF
 - EBNF
- Descrierea semanticii
 - Coexistă o serie de metodologii
 - Una perfect satisfăcătoare este încă subiect de cercetare

Semantica unui limbaj de programare

- Este descrisă în limbaj natural prin:
 - texte, desene, diagrame
- Sunt mai mult sau mai puțin riguroase
- Sunt bune pentru învățare
 - an I PC - semantica limbajului C: variabile, tipuri, instrucțiuni
 - an I TP - semantica conceptelor de programare C: liste, fisiere etc.
 - an II POO - semantica conceptelor de programare OOP in Java: clase, obiecte, mostenire etc.
- Ambiguitățile sunt clarificate prin experimente

De ce e nevoie de descrierea formală a semanticii?

- Din cauză că limbajele de programare
 - au o raspandire largă
 - tind să devină complexe și diverse
- Din cauză că aplicațiile
 - sunt complexe, mari și diverse
 - cer fiabilitate sporită
- soluția: notație **formală**, **matematică**
 - fără ambiguități
 - mai dificil de accesat (înțeles)
 - necesită pregătire specială pentru a descifra formalismele

Avantajele formalismelor

- Se evită lacunele în definirea limbajelor
 - Lacunele sunt foarte probabile în definiția informală
- Reprezintă documentație de referință pentru programator
 - Programatorul își poate clarifica diferite probleme când citește definiția informală
- Documentație de referință pentru implementare
 - Pentru echipa de implementare a limbajului de programare
 - Poate fi utilizată în validarea și omologarea (standardizarea) implementării

Avantajele formalismelor

- Reprezintă baza formală pentru verificarea automată a programelor
 - Algoritmii de verificare formală necesită o definiție riguroasă a limbajului de programare
- Independența la implementare
 - Formalismele garantează independența limbajului față de implementare

Criterii de apreciere pentru metodele formale

- **Completitudinea**
 - Capabilitatea metodei de a acoperi toate problemele de sintaxă si semantică
- **Simplicitatea**
 - Ușurința cu care se poate crea un model indiferent cât de complex este limbajul

Criterii de apreciere pentru metodele formale

- Claritatea

- Înțelegerea facilă a definițiilor
- Descrierea naturală a limbajului de programare

- Expresivitatea la erori

- Capabilitatea metodei de a detecta erorile de program

Criterii de apreciere pentru metodele formale

- **Flexibilitatea**

- Capabilitatea metodei de a defini locații unde restricțiile sau opțiunile sunt lăsate libere pentru implementatori

- **Modificabilitatea**

- Capabilitatea metodei de a permite în mod facil modificări în descrierea anterioară a unui limbaj de programare
- Este importantă în faza de definiție a limbajului de programare

Metode formale pentru semantica limbajelor de programare

- 2 metode
 - intuitive
 - bazate pe concepte de traducere a programelor
- 2 metode
 - matematice
 - cu o bază teoretică puternică
- Compararea metodelor
 - utilizand criteriile prezentate anterior

Semantica operațională

- Este definita de efectele pe care construcțiile de limbaj le au asupra unui procesor real sau virtual
- Semantica unei instrucțiuni este definită prin:
 - **Cunoașterea** stării calculatorului
 - **Executarea** unei instrucțiuni
 - **Examinarea** stării noi a calculatorului

Semantica operațională

- deoarece arhitecturile calculatoarelor **reale** sunt foarte **complexe**
- sunt utilizate **mașinile virtuale** în schimb
- interpretoarele software execută **instrucțiunile virtuale**
- **mașinile virtuale** pot fi create astfel încât semantica limbajelor de programare să poată fi exprimată ușor prin instrucțiuni virtuale
- setul de instrucțiuni virtuale trebuie să fie suficient de **simplic** pentru a putea fi implementat pe orice mașină hardware

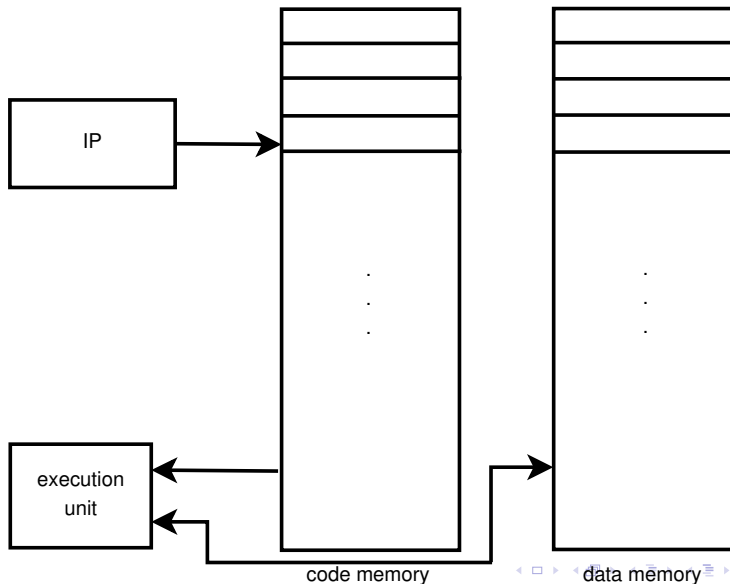

Aplicarea metodei semanticii operaționale

- Definirea și implementarea unei mașini virtuale MV
- Crearea unui translator care să convertească instrucțiunile unui limbaj L în instrucțiunile mașinii virtuale MV
- Schimbările de stare produse în mașina virtuală prin executarea codului virtual rezultat prin traducerea instrucțiunilor limbajului L definește semantica instrucțiunii

Structura unei mașini virtuale (MV)

Rularea mașinii virtuale

- Procesor virtual
 - pointer la instrucțiunea curentă **PI**
- Memorie pentru cod **C**
- Memorie pentru date **D**
- Ciclul mașinii virtuale
 - Se execută instrucțiunea referită de **PI**
 - Dacă instrucțiunea curentă nu schimbă **PI**
 - Atunci **PI** este incrementat
 - Astfel este referită următoarea instrucțiune din memoria de cod **C**

Exemplu de program

```
for i:=first to last do  
begin  
...  
end;
```

```
i:=first;  
loop: if i>last goto out  
...  
i:=i+1  
...  
goto loop  
out: ...
```


Descrierea semanticii operaționale

- A fost utilizată pentru prima dată la IBM filiala Viena
- A fost utilizată pentru a defini semantica limbajului PL/I în anul 1969
- VDL - Vienna Definition Language
- Este bun pentru programatori și implementatori
- Nu este bazat pe un formalism matematic complicat
- Este bazat pe translatarea de algoritmi
- Semantica limbajului de programare este definită în termenii unui alt limbaj cunoscut de nivel scazut

Gramatici atributate

- Utilizate când procesul de translatare este dirijat de o gramatică
- Semantica poate fi specificată prin atașarea de **attribute semantice** simbolurilor gramaticale
 - Terminale
 - Neterminale
- Metoda a fost propusă de Donald Knuth în anul 1968

Gramatici atributate

- valorile atributelor sunt calculate pe baza expresiilor sau a funcțiilor ce sunt numite **reguli semantice**
 - ele sunt asociate regulilor gramaticale
- evaluarea regulilor semantice înseamnă **analiza semantică**
- acest proces este numit și **translatare dirijată de sintaxă**
- sunt mai multe asocieri posibile între regulile semantice și regulile gramaticale
 - **definiții dirijate de sintaxa DDS**

Definiții dirijate de sintaxă (DDS)

- Este o generalizare a gramaticii
- La fiecare simbol atasam un set de attribute
- Rezulta o **gramatică atributată**
- Reprezentarea atributelor
 - Numere
 - Șiruri de caractere
 - Tipuri
 - Locatii de memorie (pointeri)
- Attributele sunt calculate în timpul dezvoltării arborelui de sintaxă
- Valoarea atributului este calculată utilizând o regulă semantică asociată cu o producție aferentă

DDS pentru un calculator de birou

```
<line>::=<expression>\n
<expression>::=<expression>+<term>|<term>
<term>::=<term>*<factor>|<factor>
<factor>::=(<expression>)|number
```


Definiții dirijate de sintaxă

- definiția asociază la fiecare neterminal $\langle expression \rangle$, $\langle term \rangle$, $\langle factor \rangle$ câte un atribut întreg cu numele **val**
- Pentru fiecare producție **calculăm**:
 - **atributul val** asociat cu neterminalul din partea **stangă**
 - bazându-ne pe valorile atributelor val ale neterminalelor din partea **dreaptă**

DDS pentru un calculator de birou

Grammar production	Semantic rules
$\langle \text{line} \rangle ::= \langle \text{expression} \rangle \text{nl}$	$\text{print}(\langle \text{expression} \rangle.\text{val})$
$\langle \text{expression} \rangle ::= \langle \text{expression} \rangle \text{nl} + \langle \text{term} \rangle$	$\langle \text{expression}.\text{val} \rangle := \langle \text{expression} \rangle.\text{val} + \langle \text{term} \rangle.\text{val}$
$\langle \text{expression} \rangle ::= \langle \text{term} \rangle$	$\langle \text{expression} \rangle.\text{val} := \langle \text{term} \rangle.\text{val}$
$\langle \text{term} \rangle ::= \langle \text{term} \rangle * \langle \text{factor} \rangle$	$\langle \text{term} \rangle.\text{val} := \langle \text{term} \rangle.\text{val} * \langle \text{factor} \rangle.\text{val}$
$\langle \text{term} \rangle ::= \langle \text{factor} \rangle$	$\langle \text{term} \rangle.\text{val} := \langle \text{factor} \rangle.\text{val}$
$\langle \text{factor} \rangle ::= (\langle \text{expression} \rangle)$	$\langle \text{factor} \rangle.\text{val} := \langle \text{expression} \rangle.\text{val}$
$\langle \text{factor} \rangle ::= \text{number}$	$\langle \text{factor} \rangle.\text{val} := \text{number.lexval}$

DDS pentru un calculator de birou

- atomul number are un atribut numit **lexval**
- regula de start afisează valoarea neterminalului $< expression >$

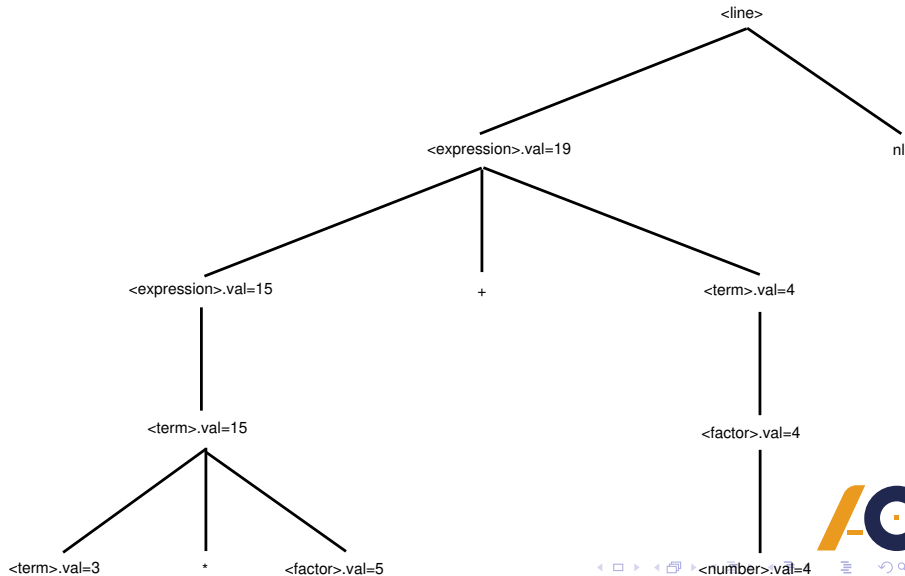

Arbore de sintaxă adnotat

- Este un arbore de sintaxă care afisează atributele nodurilor
- Procesul este numit **adnotarea arborelui de sintaxă**
- O definiție ce utilizează doar atribute sintetizate este numită **definiție S-atributată**

Exemplu de arbore de sintaxă adnotat

Semantica axiomatică

- a traduce o instrucțiune corectă într-un **meta-limbaj matematic** real sau virtual
- o notație ce are reguli matematice bine definite
- trebuie determinat un set de reguli de translație între
 - Domeniul construcțiilor de limbaj
 - Forumelele matematice – meta-limbaj

Semantica axiomatică a meta-limbajului

- C.A.R. Hoare 1969
- își are rădăcinile în logica matematică
- bazată pe calculul de predicate
- predicatele
 - Sunt **expresii logice** aplicate variabilelor de program
 - Sunt utilizate pentru a exprima **stările** din procesul de calcul

Preconditii si postconditii

- Instrucțiunea S
- Predicatul P
 - Trebuie sa fie adevărat după executarea lui S
 - Este numit **postcondiție** pentru S
- daca predicatul Q
 - este adevărat
 - cand S se execută normal
 - și postcondiția P este adevărată
- atunci Q este numit **precondiție** pentru S și P

Exemplu

Notatie:

$Q \{S\} P$

Exemplu:

S: $x=y+1$ (intregi)

P: $x>0$

Q: $y=3$

$y=3 \{x=y+1\} x>0$

Q: $y>-1$

$y>-1 \{x=y+1\} x>0$

Exemplu

- pentru
 - instrucțiunea S
 - predicatul P
- există **multiple (un infinit)** de precondiții disponibile
- una dintre ele este numită **cea mai slabă precondiție**
- Toate precondițiile Q o implică pe cea mai slabă precondiție W
- Pentru orice precondiție Q adevărată și precondiția W va fi adevărată

Semantica axiomatică

- \forall preconditione $Q \rightarrow W$ (relația de implicare)
- $p \rightarrow q$ (înseamnă că oricând p este adevărat de asemenea și q este adevărat)
- $y = 3 \rightarrow y > -1$ este ADEVĂRAT
- $y > 0 \rightarrow y > -1$ este ADEVĂRAT
- $y > -5 \rightarrow y > -1$ este FALS
- doar cea mai slabă preconditione este importantă
- Pentru a exprima efectul construcției prin transformări de predicate
- se definește funcția $axsem$
 - $axsem(S, P) = W$
 - S – construcție de limbaj
 - P – postcondiție
 - W – cea mai slabă preconditione
- A defini semantica unui limbaj înseamnă a defini funcția $axsem$ pentru toate construcțiile sale

Funcția axsem pentru instrucțiunea de atribuire

- $\text{axsem}(x:=E, P) = P_{x \rightarrow E}$
- $P_{x \rightarrow E}$ este predicatul P unde toate aparițiile lui x au fost înlocuite cu E
- Pentru ca predicatul P să fie adevărat după ce x a primit valoarea E , înainte de atribuire predicatul obținut prin înlocuirea lui x cu E trebuie să fie adevărat
- $P_{x \rightarrow E} \{x:=E\} P$
- $y>-1 \{x:=y+1\} x>0$
 - în $x>0$ înlocuim pe x cu $y+1$
 - în $y+1>0$ sau $y>-1$
 - semantica atribuirii este că dacă $y>-1$ atunci $x>0$

Exemplu

- vom folosi funcția $axsem$ pentru a găsi în ce condiții atribuirea $x := x + 3$ va produce un rezultat $x > 8$
- $axsem(x := x + 3, x > 8) = x > 5$
 - în $x > 8$ înlocuim pe x cu $x + 3$
 - dacă $x > 5$ atunci după atribuire $x > 8$
 - semantica atribuirii este că dacă $x > 5$ atunci $x > 8$

Funcția axsem pentru o secvență de instrucțiuni

- dacă considerăm:
 - $\text{axsem}(S1, P) = Q$
 - $\text{axsem}(S2, Q) = R$
- atunci pentru secvența $S2; S1$
 - $\text{axsem}(S2; S1, P) = R$
- postcondiția creată de $S2$ devine precondiție pentru $S1$
- $R \ S2 \ Q$
- $Q \ S1 \ P$
- după secvențiere avem $R \ S2 \ Q \ S1 \ P$ sau $R \ S2; S1 \ P$

Funcția axsem pentru instrucțiunea if

- `if B then L1 else L2 endif`
- B condiție
- L1,L2 sunt secvențe de instrucțiuni
- $\text{axsem}(\text{instr-if}, P) \Rightarrow$
 $B \Rightarrow \text{axsem}(L1, P)$
 și
 $\text{not } B \Rightarrow \text{axsem}(L2, P)$

Exemplu

- `if x>=y then max:=x else max:=y endif`
- dacă secvența de cod calculează valoarea max în mod corect
- atunci `(x>=y and max=x) or (y>x and max=y)` trebuie să fie adevărată
- dacă P este postcondiția, atunci care este preconditionia ?
- $(x \geq y) \Rightarrow ((x \geq y \text{ and } x=x) \text{ or } (y > x \text{ and } x=y)) \text{ and } \neg(x \geq y) \Rightarrow ((x \geq y \text{ and } y=x) \text{ or } (y > x \text{ and } y=y)) = \text{true}$

Semantica denotațională

- dezvoltată de Christopher Strachey și Dana Scott în 1970
- $S = \langle \text{mem}, i, o \rangle$
 - mem este o funcție ce reprezintă memoria
 - $\text{Mem} : Id \rightarrow Z \cup \{\text{nedefinit}\}$
 - Id este mulțimea tuturor identificatorilor
 - Z este mulțimea tuturor numerelor întregi
 - nedefinit este valoarea unui identificador nedefinit
 - i, o secvențe de intrare și de ieșire
 - valorile lor pot fi secvențe de întregi sau secvențe vide

Semantica denotațională

- Folosind această reprezentare fiecare **construcție** de limbaj este exprimată ca o **funcție**
- Funcțiile arată **modificările** produse de construcțiile de limbaj asupra **stării sistemului**
- Toate funcțiile și toate regulile de compoziție reprezintă definiția semantică a limbajului
- Meta-limbajul matematic pentru semantica denotațională este **calculul funcțional**

Expresia aritmetică

- $dsemEx : EX \times S \rightarrow Z \cup \{eroare\}$
 - S este mulțimea de stări
 - EX este mulțimea de expresii
- $dsemEx(E, s) = eroare$
 - dacă $s = \langle mem, i, o \rangle$ și $mem(v) = nedefinit$ pentru o variabilă v din expresia E ; altfel
- $dsemEx(E, s) = e$
 - dacă $s = \langle mem, i, o \rangle$ și e este rezultatul evaluării expresiei E după înlocuirea fiecărui identificator v din expresia E cu $mem(v)$
- se presupune că expresia
 - nu are efecte colaterale
 - nu au loc supradepășiri
 - nu sunt erori de tip

Instrucțiunea de atribuire

- $dsemAs : AS \times S \rightarrow S \cup \{eroare\}$
 - AS este mulțimea instrucțiunilor de atribuire
 - $dsemAs(x := E, s) = eroare$
 - dacă $dsemEx(E, s) = eroare$; altfel
 - $dsemAs(x := E, s) = s'$
 - unde $s = \langle mem, i, o \rangle$ și $s' = \langle mem', i', o' \rangle$
 - $i' = i$ $o' = o$
 - $mem'(y) = mem(y)$ pentru orice $y \neq x$
 - $mem'(x) = dsemEx(E, s)$

Instrucțiunea de citire

- $x \leftarrow read$
- $dsemRd : RD \times S \cup \{eroare\}$
 - RD este mulțimea instrucțiunilor de citire
 - $dsemRd(x \leftarrow read, s) = eroare$
 - dacă $s = \langle mem, i, o \rangle$ și i este void, altfel
 - $dsemRd(x \leftarrow read, s) = s'$
 - unde $s = \langle mem, i, o \rangle$ și $s' = \langle mem', i', o' \rangle$
 - $o = o'$ și $i = i'$
 - $mem'(y) = mem(y)$ pentru orice $y \neq x$
 - $mem'(x) = i$

Instrucțiunea de secvențiere

- $dsemls : IS \times S \rightarrow S \cup \{eroare\}$
- IS este mulțimea tuturor instrucțiunilor de secvențiere
- În cazul unei liste vide ϵ
 - $dsemls(\epsilon, s) = s$
- În cazul unei liste $T; L$
 - $dsemls(T; L, s) = eroare$
 - dacă $dsem(T, s) = eroare$; altfel
 - $dsemls(T; L, s) = dsemls(L, dsem(T, s))$
 - $dsem$ descrie semantica instrucțiunii T

Instrucțiunea if

- `if B then L1 else L2 end if`
- b este o expresie care
 - dacă $b = 0$ atunci este falsa
 - dacă $b \neq 0$ este adevărata
- $L1, L2$ sunt secvențe de instrucțiuni

Instrucțiunea If

- $dsemIf : IF \times S \rightarrow S \cup \{eroare\}$
- IF este mulțimea tuturor instrucțiunilor if
- $dsemIf(if\ B\ then\ L1\ else\ L2\ end\ if, s) = eroare$
 - dacă $dsemEx(B, s) = eroare$; altfel
- $dsemIf(if\ B\ then\ L1\ else\ L2\ end\ if, s)$
 $= dsem(L1, s)$ dacă $dsem(B, s) \neq 0$;
altfel
 $= dsem(L2, s)$

Instrucțiunea While

- `while B do L end while`
- b este o expresie care
 - dacă $b = 0$ atunci este falsă
 - dacă $b \neq 0$ este adevărată
- L este secvența de instrucțiuni
- $dsemWhile : WHILE \times S \rightarrow S \cup \{eroare\}$
 - $WHILE$ este mulțimea tuturor instrucțiunilor while

Instrucțiunea While

$dsemWhile(\text{while } B \text{ do } L \text{ end while}, s) = \text{eroare}$
daca $dsemEx(B, s) = \text{eroare}$; altfel
 $dsemWhile(\text{while } B \text{ do } L \text{ end while}, s) = s$
daca $dsemEx(B, s) = 0$; altfel
 $dsemWhile(\text{while } B \text{ do } L \text{ end while}, s) = \text{eroare}$
daca $dsemIs(L, s) = \text{eroare}$; altfel
 $dsemWhile(\text{while } B \text{ do } L \text{ end while}, s) = dsemIs(L, s)$

Bibliografie

- ① Brian Kernighan, Dennis Ritchie, C Programming Language, second edition, Prentice Hall, 1978.
- ② Carlo Ghezzi, Mehdi Jarayeri – Programming Languages, John Wiley, 1987.
- ③ Horia Ciocarlie – Universul limbajelor de programare, editia 2-a, editura Orizonturi Universitare, Timisoara, 2013.

